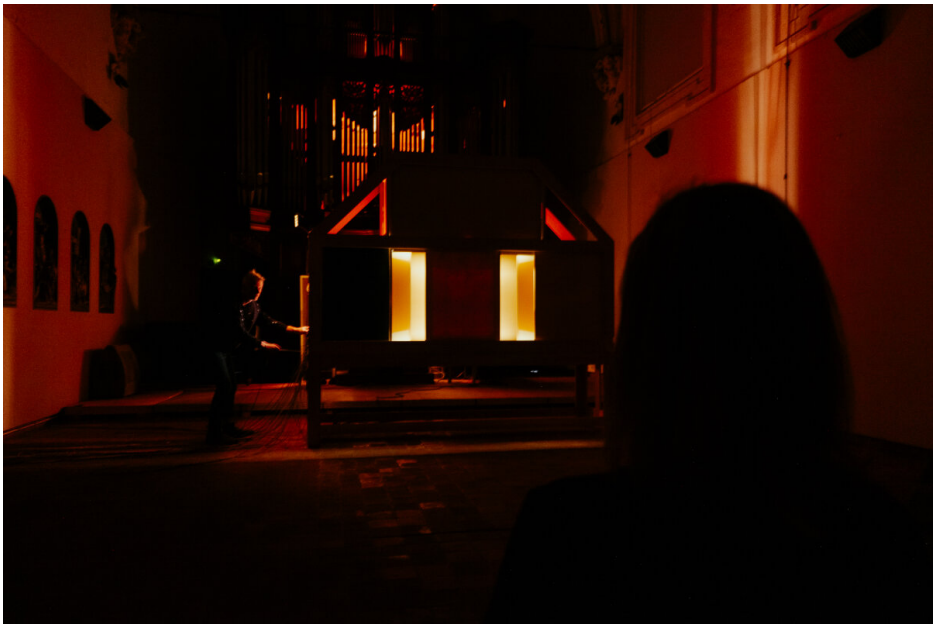

Locus Iste

BENJAMIN VERDONCK / LUCAS VAN HAESBROECK / JORIS VERDIN

Orgel-orgie

Pieter T'Jonck

Gezien op 18 augustus 2023
Joeseph Ryelandtzaal Brugge, in het kader van het Reiefestival 2023

In 2022 nam Benjamin Verdonck afscheid van het Toneelhuis met 'Down the rabbit hole': objectentheater met de grootste kijkkast die hij ooit samen met Lucas Van Haesbroeck bouwde. Mauro Pawlowski speelde toen live de score. Met die kast reisde hij af naar het Reiefestival in Brugge. Hij streek er neer in de Joseph Ryelandtzaal. Deze keer verzorgt Joris Verdin de score: hij bespeelt het orgel dat er in 1988 gebouwd werd. Het resultaat, 'Locus Iste', is muzikaal en visueel verbluffend.

19 AUGUSTUS 2023

Over de kijkkasten van verdonck en van Haesebroeck schreven we hier al vaker. Het zijn wonderlijke bouwsels: kasten waarin paneeltjes van allerlei grootte en kleur heen en weer schuiven. In combinatie met vernuftige lichteffecten ontstaan zo de meest wonderlijke beelden.

Maar het echte wonder, wat het spannend maakt om te zien, is dat Verdonck zelf, links van de kast, aan de talloze touwtjes trekt die het mechanisme doen werken. Omdat hij in die positie zelf niet kan zien wat er gebeurt moet hij wel zijn toevlucht nemen tot het beeld in een spiegel die boven het publiek hangt. Je ziet hem dan ook voortdurend ingespannen de zaal in kijken terwijl hij – soms met alle macht – aan de touwtjes trekt.

Dat maakt er een heel andere ervaring van dan wanneer je een gelijkaardige computeranimatie zou zien op een vlak scherm. Dit gebeurt allemaal echt, maar toch raak je er nooit helemaal wijs uit hoe de kijkkast nu eens driedimensionale objecten lijkt voort te brengen, en dan weer een abstract, plat schilderij wordt. Die onophoudelijke beeldenstroom brengt op een curieuze manier rust in je hoofd.

Bijzonder in Brugge is dat de doos opgesteld staat in de Joseph Ryelandtzaal. Dat was tot aan de Franse revolutie een kloosterkerk. Nadien verloor ze functie. Pas in 1985 verbouwde de stad ze tot een concertzaal, en liet er een nieuw orgel in

plaatsen. Vandaar de titel: ‘O quam metuendus est locus iste’: het is de eerste zin van een Mafnificat dat gespeeld wordt bij vespers bij de inwijding van een kerk. Het betekent : ‘O hoe ontzagwekkend is deze plek’.

Plots zou je zweren dat je een klein renaissance-ensemble hoorde.

Dat valt, wat deze kerk betreft, wel mee: zo groot of indrukwekkend is ze niet. Je ziet er trouwens niet zoveel van als je ze betreedt bij ‘Locus Iste’, want ze is grotendeels verduisterd. Wel indrukwekkend is echter het orgel, dat uit 1988 dateert. Een nieuw orgel, het is een zeldzaamheid. De pijpen van het instrument zijn van achteruit belicht en stralen in het duister zo een toverachtige gloed uit.

Rond dat orgel draait het hier in grote mate. Het is alsof Joris Verdin zich voorgenomen had om uit dat instrument alle mogelijkheden te halen die erin zitten. Het begint met een warreling van klanken die je doen twijfelen aan wat je hoort. Is dit wel een orgel? Werd de klank elektronisch bewerkt? Je komt er al net zo min achter als dat je begrijpt hoe Verdonck zijn beelden maakt. Geleidelijk ontrafelt de klank echter tot je plots zou zweren dat je een klein renaissance-ensemble hoorde, met fluiten, strijkers en trompetten – geen trommels weliswaar – . Speelse dansmuziek, tot er weer dissonanten in sluipen en vreemde orchestraties, en zelfs wat elektronisch gepiep en gekraak (of verbeeldde ik me dat alleen maar). De klankrijkdom van het orgel is gewoon een belevenis op zich. Een aanrader.